

Internetconsultatie – Wet toekomst accountancysector

Wij hebben met interesse kennis genomen van het voorstel tot wijziging van enkele wetten op het terrein van de accountancy, de Wet toekomst accountancysector. Wij onderschrijven het belang van een goed functionerende accountancysector en maatregelen die deze waarborgen. Tegelijkertijd benadrukken wij het belang dat maatregelen goed gewogen worden. Daarom maken wij gebruik van uw uitnodiging om te reageren op het wetsvoorstel toekomst accountancy sector. Wij zullen hierna puntsgewijs reageren, in volgorde van uw voorstel.

1. Vaststelling rapportage en publicatie audit quality indicators

Wij onderschrijven het belang van inzicht in factoren die de kwaliteit van (wettelijke) controles beïnvloeden. Echter, zoals u ook opmerkt in de MvT kan van het invoeren van kwaliteitsindicatoren op zichzelf geen kwaliteit verhogend effect worden verwacht. Zij bieden een basis om de dialoog met stakeholders over de kwaliteit in de sector meer gefundeerd te voeren. Wij hebben hierbij een aantal opmerkingen.

Om een goed debat te kunnen voeren is het van belang dat een goede set aan kwaliteitsindicatoren wordt vastgesteld. In het wetsvoorstel ontbreken criteria waaraan goede kwaliteitsindicatoren moeten voldoen. Wij willen hierbij wijzen op het belang van een duidelijke relatie tussen de indicator en het veronderstelde effect op de kwaliteit van de (wettelijke) controle. Deze relatie moet niet voor meerderlei uitleg vatbaar zijn. De eerste set aan kwaliteitsindicatoren is recentelijk in een consultatiedocument gepubliceerd door de kwartiermakers. Wij hebben kennis genomen van dit document en zullen hier separaat op reageren. Maar wij zijn van mening dat criteria voor de beoordeling van de geschiktheid van de set van kwaliteitsindicatoren een wettelijke basis moeten krijgen.

Verder hebben de kwartiermakers in hun consultatiedocument als uitgangspunt opgenomen dat kwaliteitsindicatoren transparantie bieden en niet beogen een harde norm te zijn voor controlekwaliteit c.q. een handavingsgrond voor de externe toezichthouder. Wij zijn van mening dat ook deze uitgangspunten in de wet verankerd moeten worden omdat het bepalen van de juiste set van kwaliteitsindicatoren iteratief dient plaats te vinden met voortdurende evaluatie en aanpassing om te voldoen aan de veranderende informatiebehoeften en opdracht specifieke situatie.

2. Versterking governance grootste accountantsorganisaties.

Wij staan positief tegenover de voorstellen om de governance van accountantsorganisaties te versterken.

Door deze maatregelen alleen te introduceren bij de grootste accountantsorganisaties (omzet > €3.000.000 en minimaal 150 wettelijke controles per boekjaar) ontstaat ons inziens een ongelijk speelveld tussen de accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren in de MKB sector. Wij zijn van mening dat het (intern en extern) toezicht op iedere accountantsorganisatie die wettelijke controles verricht gelijk behoort te zijn en dat geen onderscheid gemaakt moet worden tussen accountantsorganisaties die geen OOB vergunning hebben.

3. Aanwijzigingsbevoegdheid voor ondernemingen en instellingen zonder accountant

De beroepsregelgeving voor accountants omvat wettelijke voorschriften voor het aanvaarden en overeenkomen van de voorwaarden van controleopdrachten. Naast de in Memorie van Toelichting genoemde voorwaarden uit NV COS 210, wordt in NV COS 220 vereist dat de accountant de volgende informatie overweegt bij het aanvaarden en continueren van opdrachten, de integriteit van belangrijke personen in en betrokken bij de entiteit, of de accountant en het opdrachtteam over voldoende deskundigheid beschikken, of de relevante ethische voorschriften nageleefd worden en significante aangelegenheden tijdens de huidige of vorige controleopdracht. In de VGBA is opgenomen dat de accountant zich distantieert van niet-integer handelen en er op toeziet dat er toereikende begeleiding van, toezicht op en beoordeling van de werkzaamheden plaatsvindt. In NV COS 220 is opgenomen dat de accountant o.a. toezicht houdt of er voldoende tijd beschikbaar is voor de individuele leden van het team om de opdracht uit te voeren.

Al deze overwegingen kunnen er toe leiden dat een accountant tot de conclusie komt dat de opdracht niet uitgevoerd kan worden. De beroepsregelgeving voorziet niet in het uitvoeren van een opdracht als een accountant en/of accountantsorganisatie tot de conclusie is gekomen dat een opdracht niet uitgevoerd kan worden. De overwegingen op grond waarvan geconcludeerd wordt dat een opdracht niet aanvaard kan worden zijn namelijk van zodanige aard dat de accountant niet in kan staan voor de kwaliteit van de accountantscontrole. Het instellen van een aanwijzingsbevoegdheid leidt er toe dat de beroepsvoorschriften voor het aanvaarden en overeenkomen van de voorwaarden van controleopdrachten worden genegeerd. Dit beïnvloedt ons inziens de poortwachtersfunctie van accountants en de kwaliteit van de controle.

Daarnaast heeft een accountant een individuele verantwoordelijkheid, waarvoor de accountant tuchtrechtelijk kan worden aangesproken. Hoewel wij het eens zijn dat het publiek belang niet gebaat is bij controleplichtige organisaties die niet gecontroleerd worden, zijn wij eveneens van mening dat een accountant niet gedwongen kan worden om een opdracht te aanvaarden en uit te voeren, als de accountant op grond van professionele overwegingen de opdracht niet zou hebben aanvaard. Wij vragen ons daarbij af of het aanwijzen van een accountant geschaard kan worden onder het behartigen van de belangen van accountants. Tenslotte voorziet het wetsvoorstel niet in escalatiemogelijkheden voor de individuele accountant, die wel de volledige verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit van de controleopdracht. Het is daarom van belang dat de praktische uitwerking van de aanwijzingsbevoegdheid redelijke juridische randvoorwaarden en bescherming biedt voor zowel de accountantsorganisatie als de accountant.

Wij vragen ons dan ook af of de discussie zich niet zou moeten richten op het verhelpen van de oorzaken waarom een onderneming geen accountant kan vinden. Daarbij spelen zaken zoals capaciteitstekort in de accountancysector, maar ook de kwaliteit van de interne organisatie bij de controleplichtige.

4. Versterking handhavingsinstrumentarium AFM

Wij zijn met u van mening dat het kwaliteitsbeheersingssysteem van een accountantsorganisatie in ieder geval moet waarborgen dat ernstige tekortkomingen in wettelijke controles worden voorkomen. Accountantsorganisaties moeten zich tot het uiterste inspannen om een toereikend kwaliteitsbeheersingssysteem in te richten. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat kwaliteitsbeheersingsmaatregelen het risico op ernstige tekortkomingen in wettelijke controles nooit volledig kunnen mitigeren en dat incidenten zich zullen blijven voordoen. Voorkomen moet worden dat op grond van individuele dossiers onjuiste conclusies getrokken worden over het gehele kwaliteitsbeheersingssysteem zonder dat daadwerkelijk onderzoek is gedaan naar en tekortkomingen zijn geconstateerd in het handelen van de accountantsorganisatie. Accountantsorganisaties hebben een verplichting voor het creëren van de juiste randvoorwaarden waarbinnen externe accountants naar behoren hun werkzaamheden kunnen uitvoeren. Daarnaast is het de externe accountant die de wettelijke controle uitvoert en de controleverklaring afgeeft,

niet de accountantsorganisatie zelf. Wij zijn dan ook van mening dat een uitspraak over een kwaliteitsbeheersingssysteem een andere toezicht aanpak behoeft dan toezicht op individuele dossiers.

5. Melding van gebreken in een wettelijke controle bij de AFM

Zoals in de MvT is toegelicht wordt onvoldoende gebruik gemaakt van de meldingsmogelijkheden bij de AFM. Aangenomen wordt dat de geheimhoudingsplicht van invloed is op het gebruik van de huidige mogelijkheden voor accountantsorganisaties om een overtreding te melden. Wij vragen ons af of het verlagen van deze drempel voor het bij de AFM melden van overtredingen door accountantsorganisaties tot gevolg heeft dat meer geconstateerde mogelijke gebreken gemeld gaan worden. Andere aspecten (naast de geheimhoudingsplicht) die een rol kunnen spelen zijn zorgvuldigheid, hoor/wederhoor en het doel en verantwoordelijkheden bij een dossierinzage. Zonder een bredere beschouwing van al deze aspecten, gebaseerd op gefundeerd onderzoek, is het beoogde effect zeer onzeker.